

Úrhida

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	3
2. Úrhida bemutatása	4
3. Örökségünk	8
4. Úrhida településrészei	20
5. Építészeti útmutató	24
Belterület:	
Telepítés	
Tetőkialakítás	
Magasság	
Tetőhajlásszög	
Színek	
Kerítések	
Kertek	
Erkélyek, tornácok	
Ajtók, ablakok	
Homlokzatképzés	
Részletek	
6. Mai példák.....	35
7. Utcák, terek.....	37
8. Hirdetések, reklámtáblák, cégérek.....	38
9. Képjegyzék	39
10. Impresszum.....	40

Bevezető

1

„Mert a legnagyobb örökség, amit adni lehet az utódnak, az otthon. Egy ház, akármilyen ház. De amelyiknek falát aggodás, szeretet, gondoskodás a jövődők bizakodó hite emelte föl. És fák. Amiket nem azért ültetett valaki, hogy hasznukat lássa. Nem is azért, hogy önmagát mulattassa velük. Hanem azért, mert szépségre és jövődőre gondolt, békességre gondolt és a lelke tele volt derűvel. És ültette, egyszerűen azért, mert szerette a fát és a fákon keresztül akarta elmondani mindazt, ami az otthonban kapcsolatban felgyűlt benne s amiket szavakba önteni nem tudott.”

(Wass Albert)

Lakókörnyezetünk színvonala életünk minőségének egyik legfontosabb – még ha olykor figyelmen kívül is hagyott – feltétele. Otthonunk, valamint tágabb értelemben vett épített és természeti környezetünk, nagymértékben hozzájárul emberi létünk méltóságához. Az esztétikai minőség, a korszerűség és funkció fontosságát szem előtt tartó szemléletet azonban mind lakóházaink építése, mind településünk fejlesztése során el kell sajátítanunk.

Egy-egy építészeti mű a maga összetettségében a környezettel együtt érvényesül és a környezet, valamint a házak összessége a település.

A kézikönyv bemutatja Úrhida község településképi arculatát, a természeti környezetét, épített örökségi és természeti értékeit, mindazon elemeket, melyek a településre jellemzőek. A kiadvány segítséget szeretne nyújtani az építetőknek, ahhoz, hogy a saját elképzeléseiket megvalósítva, környezetbeillő épületet építsenek. A tervezők számára pedig a település bemutatásán keresztül iránymutatást ad arra nézve, hogy Úrhida településképi arculatába milyen épületek illenek, mi a követendő példa. Reményeink szerint a településen élők átlapozva a kézikönyvet felfedezik Úrhida értékeit. Mindazon szép épületek és környezet, amelyek mellett a mindennapok rohanásában elmennek, most más perspektívában látszik és rámutat arra, hogy környezetrendezéssel, tudatos fejlesztéssel a település értékeit megőrizve, milyen településképet alakíthat ki, mely az ott élőknek otthonos, szép környezetet teremt.

A kézikönyv nem egy lezárt mű, hanem folyamatosan formálódik a létrejövő újabb és újabb épületek, műtárgyak, természeti környezet folyamatosan alakítják, bővítik tartalmát. A kézikönyvben nem tudjuk feltárni a település teljes egészét, nem tudunk bemutatni minden épületet, de törekszünk a legjellegzetesebb, a település karakterét, arculatát meghatározó példákat bemutatni a teljesség igénye nélkül.

Úrhida bemutatása

2

Úrhida a Közép-Dunántúli régióban, Székesfehérvártól délnyugatra elterülő település, a megyeszékhely mellett Sárszentmihály, Sárkeszi, Nádasladány, Jenő és Szabadbattyán határolja.

Maga a község, mely egy jellegzetes szőlőhegyi településből fejlődött ki többutcsás, szalagtelkes községgé, nagyjából egy völgyekkel tagolt halomra épült. E halom egy kiemelkedőbb pontján épült fel a templom, melyet körülölelnek a falu házai. Úrhida belterülete 123 és 191 méter közötti tengerszint feletti magasságon terül el. A község igazgatási területe 724 ha, melyből a belterület 392 ha, míg a mezőgazdasági külterület 332 ha.

Úrhida a környék egyik legősibb települése, területét már a honfoglalást megelőző korszakokban lakták emberek, amelyről több őskori és római kori lelet is tanúskodik. A község első írásos említésére egy 1009-ből származó Szent István által írt oklevélben találkozhatunk, ahol, mint várral rendelkező települést említik. Valószínűsíthető, hogy Úrhida nevét, a Sárvízen átívelő, hercegi, nagyfejedelmi híd alapján kapta.

Úrhida község felé közeledve már a távolból látható a római katolikus templom kimagasló épülete.

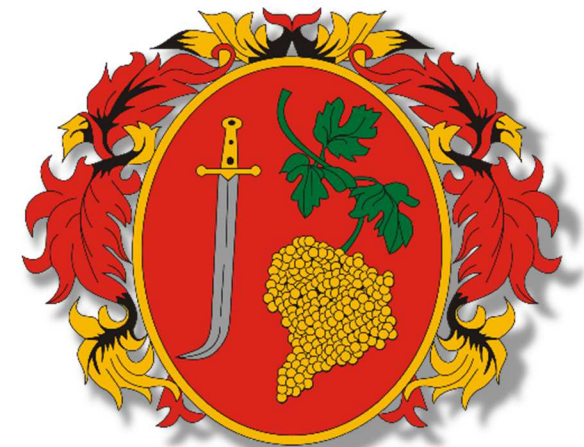

A környék egyik legősibb településének, mely a török hódoltság korában pusztává lett, középkori jelképét, ha volt egyáltalán nem ismerjük. Új jelképeit sajátosságai és egy később készült pecsétje alapján 1994-ben fogadta el a képviselőtestület.

A pusztává lett település újabb csírái a szőlőhegyen kiépült házacskák megjelenésével jelentek meg. Ezek helyén épült fel a mai Úrhida.

A jellegzetes szőlőhegyen épült falu első pecsétje is az említettekről árulkodik. Az enyhén ovális pajzson a: „Pusz: (ta) Urhida Hegység Pecsétje 1826” körirattal határolt mezőben görbe, hegyével jobbra forduló kard, mellette a balra háromlevelű indáról lecsüngő szőlőfürt látható. Ebből a legkorábbi úrhidai jelképből készültek el a település mai jelképei. A korszaknak megfelelően és az első 1826-ban készült pecsét formája alapján a címerpajzsot állított ovális formára tervezték.

Ennek mezejében lebegő, hegyével jobbra forduló, görbe, aranszínű kard áll markolatával fölfelé. A kard bal oldalán három, indából kinövő zöld szőlőlevél alatt lecsüngő arany szőlőfürt lebeg. A címerábrázolásokon a hasonló jelképek mögött előforduló vörös címerpajzs látható. Ez a két szín határozza meg a zászló sárga, vörös színét.

A belterületi településszerkezetre, telekstruktúrára vonatkozóan elmondható, hogy a régi szalagtelkes településrész körüli településrész már szabálytalan alaprajzú település alakult ki. A szabálytalanság az összes fontos morfológiai elemre jellemző így az utcahálózat, telekfelosztás, a házak telkeken belüli elrendezése is jelen van a településen. Ezen adottságok kereteiben mégis rendezett a falu összképe.

Úrhida vonzerejét a település jó területi elhelyezkedése, fekvése, természeti adottságai és kiépített infrastruktúrája erősíti.

A község területén a szépen karbantartott porta, felújított, illetve új lakóépületek találhatóak. A lakóterület beépítés kertvárosias és falusias jellegű, ez a jelleg a képviselő-testület szándéka szerint továbbra is fenntartandó.

A település által megfogalmazott jövőkép

Úrhida természeti adottságait kihasználva, a jövőben is élhető, otthon és pihenést nyújtó, mások számára is vonzó község legyen.

Úrhida lakosságának a száma az elmúlt időszakban dinamikusan növekvő tendenciát mutat. A népesség korcsoport szerinti megoszlásából látszik, a fiatal és az aktív korosztály növekvő trendje. Bízató az aktív korosztály - mely alatt a 20 és 50 év közötti lakosokat értjük – magas aránya.

Úrhida, Székesfehérvár vonzáskörzetébe tartozik mind ellátási, igazgatási, szolgáltatási és oktatási téren. A város már jelenleg is saját humán erőforrásait meghaladó mértékben igényel munkaerőt, melyet a környékről ingázók biztosítanak, így megnövekedő jelentőségűekké válnak a város környéki települések. A térség a székesfehérvári gazdaságba elsősorban munkaerőt biztosít, ezáltal kiszolgáltatott helyzetben van.

Úrhidán a lakónépesség növekedésével kell számolni, mivel Székesfehérváron az építési lehetőségek korlátozottak, illetve drágák, a városból megfigyelhető a lakónépesség kiáramlási folyamat. A község vonzereje rendkívül kedvező fekvésében, környezeti adottságaiban rejlik, mely a letelepedési szándékkal bíró emberek számára fontos tényező.

A település fekvése, természetes adottságai és kiépített infrastruktúrája miatt kitűnően alkalmas a városból kitelepedő családok befogadására. Ez a folyamat megfigyelhető a településen.

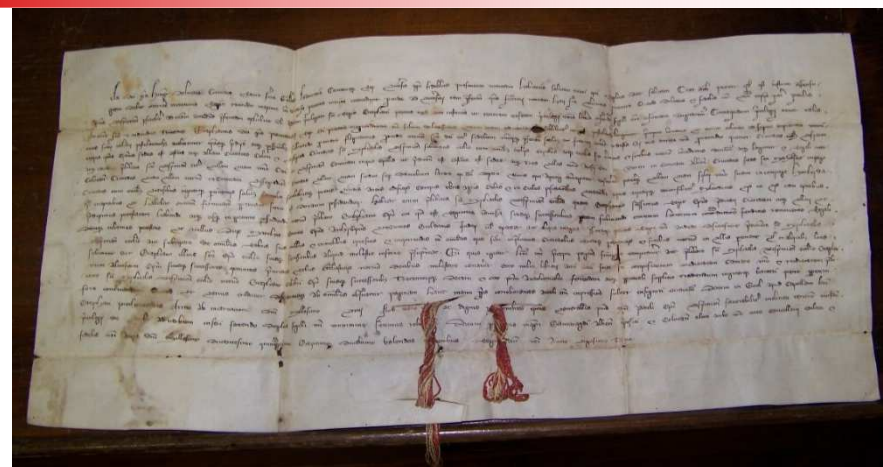

Településtörténet

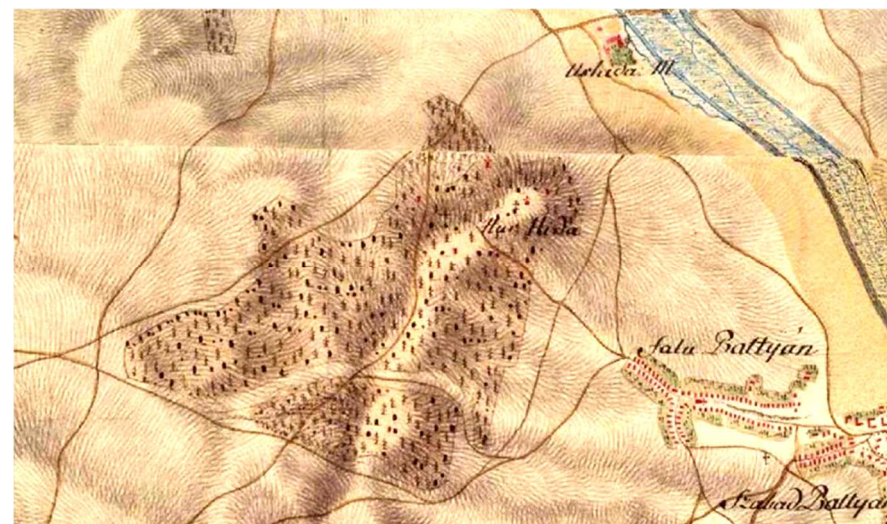
Úrhida a környék legősibb települése. Ennek bizonyítéka a környéken feltárt romai és avar kori leletek. A település nevének első írásos említésére abban az 1009-ben keltezett, majd 1257-ben átírt oklevélben bukkanunk melyben István király az úrhidai várhoz tartozó Fülét, más birtokokkal együtt a veszprémi egyháznak adományozta.

1323-ban írt oklevél szerint Úrhida a Veszprémi püspök birtokában volt, ekkor említi az irat a település Szt. Miklósról elnevezett templomát. 1401-ben Zsigmond király, említést tesz az úrhidai malomról. 1478-ban a fehérvári kereszties konvent okleveléből kiderül, hogy az úrhidai híd az úrhidai víz felett ívelt át és a hasonló nevű faluban állt. A település további sorsát meghatározta Fehérvár 1543-as török ostroma, majd elfoglalása. Maga a falu már az ostrom során elpusztult.

A török idők után első ízben 1702-ben említik a községet, ekkor a Madocsányi család birtokolta majd a Vörös család, akik 1740-től biztosan Úrhida földesurai voltak. Nagyméretű szőlőtelepítésbe fogtak és ösztönözték a fehérvári polgárokat a letelepedésre. A Vörös család legnagyobb alakja, Zsigmond 1781-ben kápolnát építtetett a község közepén, amelyben később őt is eltemették.

I. István király oklevele

Első katonai felmérés térképe (1763-1787)

1848 tavaszának eseményei a községet közvetlenül nem érintették. 1848. szeptember 25-én az úrhidai hidat felszedték, hogy ezzel gátolják Jellasics hadmozdulatait. A község életében továbbra is a szőlőművelés jelentette a megélhetést. A 19. század második felében a lakosság egyre jobban gyarapodott. A letelepedett lakok zöme a mezőgazdaságból élt. Elsősorban a fehérvári piacra termeltek zöldséget, gyümölcsöt, húst, libafertályt. A község Fehérvár éléskamrájaként vált ismerté.

1903-ból származik az a jelentés, amelyben a település súlyos közrendi problémáiról olvashatunk: Úrhidán az 1900-as évek elején, napirenden voltak a verekedések és az éjszakai útonállások, a kocsmában gyakran véres összetűzésekre került sor. Talán ezekből az időkből ered a település bicskás jelzője is.

A II. világháború 1944 decemberében érte el a települést, amikor is több hónapos álló front alakult ki Székesfehérvár térségében, amely Úrhida községet sem kímélte. 1945. februárban a német páncélos hadosztály kerítette kézre a települést. A megrekedt harcok a lakosság megpróbáltatásait növelték. A németek a templom tornyában alakítottak ki tüzérséget. A hadi események következtében megsemmisült a híd, megrongálódott a malom, a szeszfőzde, a templom és 30 lakóház.

1960-ban alakult meg Rákóczi névre keresztelt termelőszövetkezet. 1969-ben a község önállóságát megszüntették, tanácsi kirendeltség keretében Szabadbattyánhoz csatolták. A község 1990-ben nyerte vissza önállóságát.

Úrhida 2009-ben ünnepelte első írásos említésének 1000. éves millenniumát.

Úrhida épített értékei, és korábbi köralaprajzú temploma

A település építészeti értékekben nem bővelkedik. Néhány épület és településszerkezet meghatározó elem ikonikus adottsága a falunak. A falusias életre jellemző tornácos hosszanti elrendezésű parasztházak, valamint a föld alá besüllyesztett pincák jellemzőek a településre. Sajnálatos módon Úrhida egyetlenegy épülete, keresztje sem szerepel az Országos Műemlékjegyzékben. Mindemellett több, fontossága mellett szépségéért is említésre méltó épületét vagy keresztjét stb. ismerjük, melyek fenntartása nem csupán Úrhida lokálpatriótáinak, polgárainak, de országunknak is fontos érdeke.

A kör alaprajzú templom

A történeti térképek a Petőfi S. u. 18. területén egy templomot vagy kápolnát ábrázoltak. Béres Gábor 1964. április 11-diki „a falu emlékezete” c. feljegyzése, e helyütt egy „kis köralapzatú templom”-ról tesz említést. Erről alaprajzi elrendezése okán feltételezhető, hogy a falu első középkori templomának alapjaira épült, 1781-ben. Adatok szerint a kápolnát szintén köralaprajzú zárt folyosóval vették körül és a templomocska fa toronnyal rendelkezett. Építtetője a Farádi-Vörös család volt, magát az alapítót, Farádi-Vörös Zsigmondot 1785. február 19-én ide temették el.

Címerét a templom falába építették be. Az ott díszelő felirat szövegét is ismerjük:

„Itt nyugszik Farádi-Vörös Zsigmond.

Barátom, tégy róla istenes megemlékezést

és gondold meg, hogy ma neki,

holnap neked léssen hasonló sorsod.

Meghalt, eltemették 1785. február 19.”

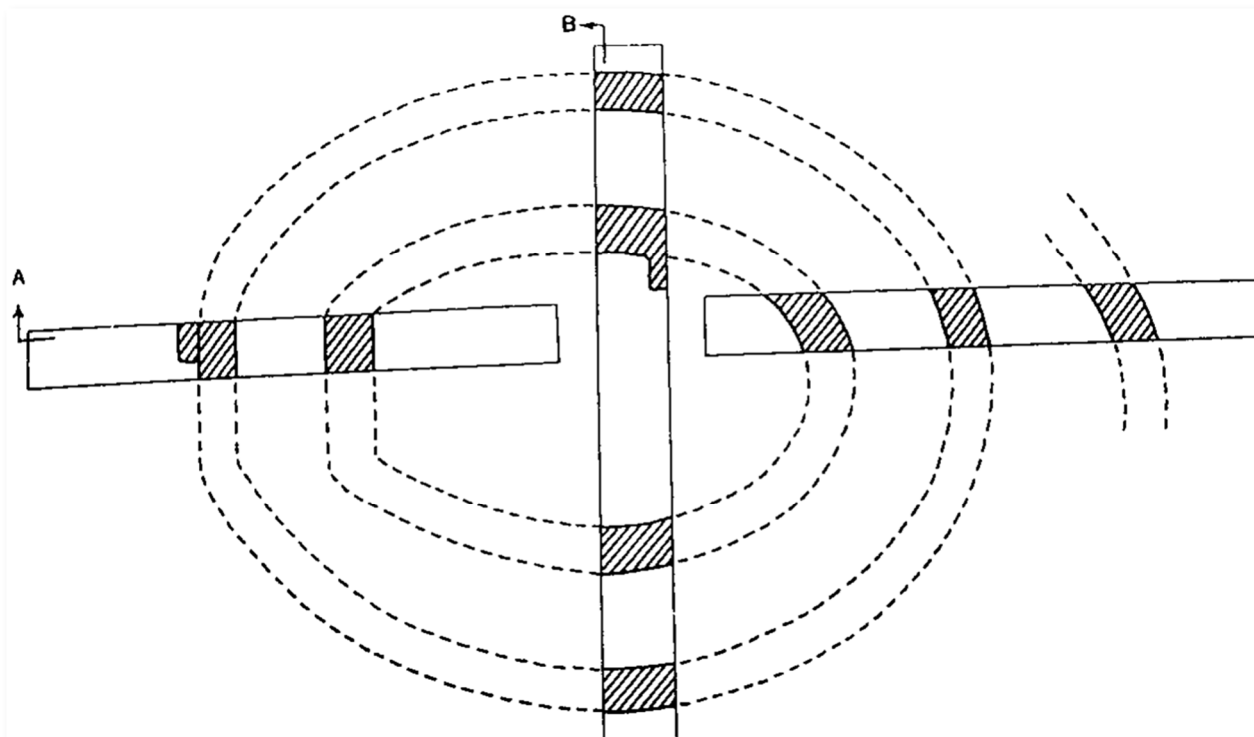
A templomocska 1801-ben új tornyot kapott, melyben két harangot helyeztek el.

Az első harang 77 fontot nyomott. Felirata szerint Farádi-Vörös Zsigmond Fejér vármegye rendes alispánja az úrhidai kápolna részére, a Szent Kereszt felmagasztalása tiszteletére ajánlotta és mint földesúr készítette 1784-ben. Öntötte Kochel Mihály Pesten.

A másik, 135 fontos harang 1806-ban került a toronyba, még ez évben öntötte Budán Millner Ferenc öntőmester. Magán a harangon a Szent Kereszt és Szűz Mária képe látható. Mindkét harang az új templomba került.

1805-ben a Farádi– Vörös család kriptát építtetett a templomban, majd egy újabb körfolyosó került a templom köré.

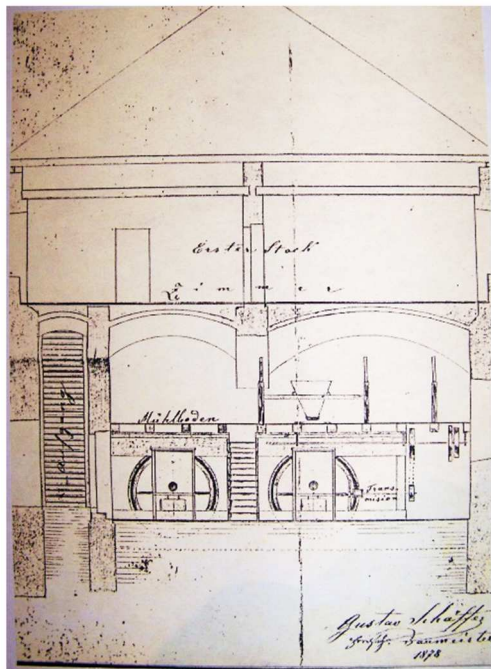
Az ovális alaprajzú barokk templom belmérete kb. 7.5x5 m volt. Falvastagsága kb. 80 cm volt. Falai mellé egy kb. 160cm bélméretű folyosót építettek és azt egy újabb körfolyosóval vették körbe, maradványait is sikerült feltárni. A falak és a kitermelt falak helyének feltárása mellett megtalálták a barokk járósíntet melyet, a mai udvarszint alatt 40 cm-re tártak fel.

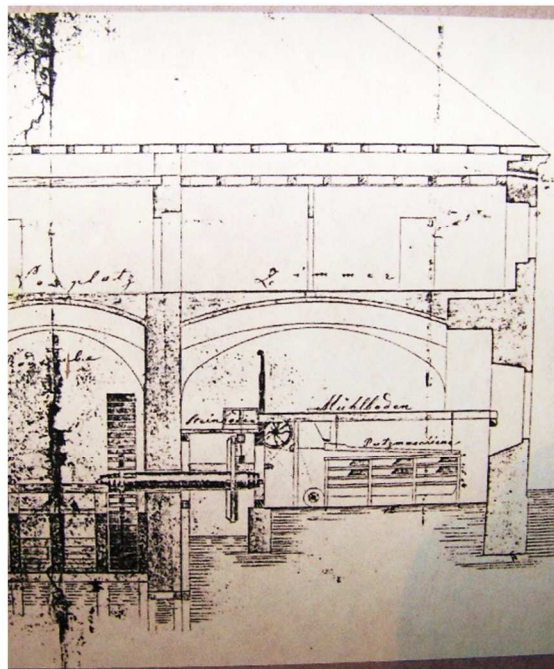
A köralaprajzú templom feltételezhető alaprajza a feltárások után.

Cságoly malom

Úrhida leglényegesebb ipari műemléke ma Sárszentmihály területén áll. A híres úrhidai malmot, a középkor folyamán többször is említették. Azt is tudjuk az oklevelekből, hogy a nevezetes úrhidai híd közelében, vagy mellette állott. Az újabkori malom molnára 1937-ben Cságoly István volt. Nevét is molnáráról kapta, napjainkban is e néven emlegetik.

A malom 1878-ban készült tervei

A malom az 1970-es években

Római katolikus plébánia templom

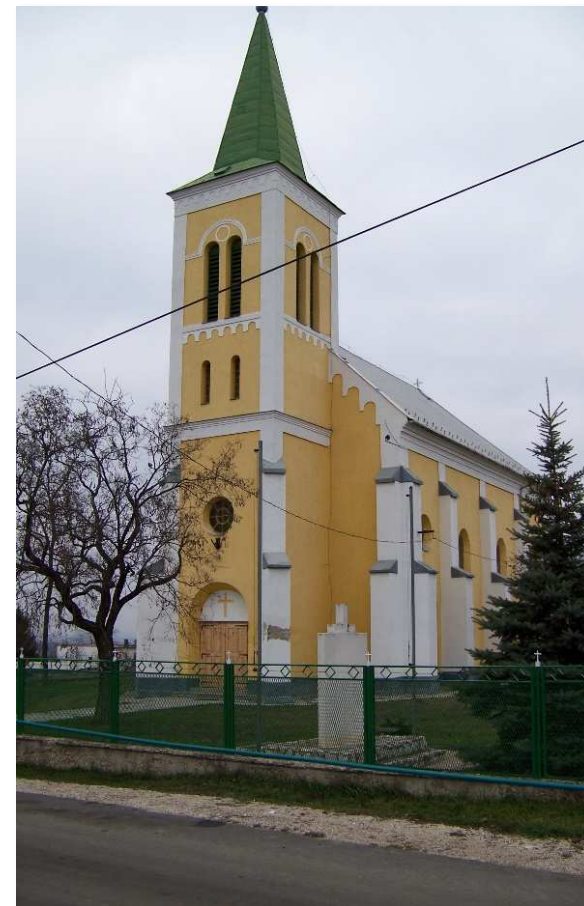
Úrhida legjelentősebb épülete kétségkívül az 1930. szeptember 14-dikén, dr. Pottondy Imre székesfehérvári kanonok által felszentelt Rk. Plébánia templom. A falu centrumában felépített Nagyboldog asszony tiszteletére felszentelt templom építésének gondolata a szőlőhegyi kápolna lebontása idején, 1914-ben fogalmazódott meg a hívőkben. Az építkezés költségeit a hívek adományaiból és állami segélyből teremtették elő.

Különböző nehézségek folytán azonban csak 1930. közepére készült el az új templom. Jellemző, hogy ennek költségeit jóval később is nyögte az egyházközség. Még 1933-ban is 5086 pengő tartozása volt az építkezésből kifolyólag, és később is segélyekért kellett folyamodni azért, hogy a tartozást kiegyenlíthessék.

Úrhida katolikus egyháza Sárpentele filiája volt 1817. és 1946 között, az egyházi anyakönyvvezetés is Pentelén történt, ám ugyanezek az adatok a szabadbattyáni plébániai anyakönyvekbe is bekerültek. 1946-tól önálló plébánia hivatallá tették az úrhidai egyházat. Ekkortól Visy Rafael, Rónai János, Vajk Gyula, Kovács Jenő és Németh Ferenc voltak plébánosai. A plébánia mellett római katolikus felekezeti iskola is működött a 19. század második felétől.

A templom főoltárán egy Mária mennybevételét ábrázoló festmény látható, magát a templomot pedig Szent István, Szent Imre, Szent József, Szent Antal, és egy Jézus Szíve szobor díszíti. A templom helyi védelemre javasolt.

A mellékoltárokat Jézus Szíve és Mária tiszteletére szentelték.

A régi temető

Úrhida régi temetője a mai falu határain kívül, a Sárvíz csatornától Fehérvár felé eső kicsiny dombon terült el. A közelében üzemelő borkimérő miatt a „Csárdatemető” nevet viselte a századfordulón, ennek a kocsmának a nyomai még láthatók voltak a Nádor-csatorna mellett az 1920-as években. A kimérőhely 1786-ban fordul elő először, és vendégfogadóként szerepel egy 1811-es keltezésű térképen. A bozóttal sűrűn benőtt, fákkal, bokrokkal telített egykori temető sírköveinek javarésztét összetörték, ellopták. A jelenleg még fellelhető sírkövek alapján valószínűnek látszik, hogy a temetőt a 19. század közepe táján használták. Sajnos a temetőben található kőkeresztről semmilyen információval nem rendelkezünk.

Hideg-kastély

Többek állítása szerint ez az épület Kiss János háza helyén állt, amely így is a falu talán legrégebbi, ám bizonyosan legmonumentálisabb magánháza az Arany János utcában található. Úrhida első emeletes családi háza alatt egész pincerendszer húzódik. E fehér mészkőből készült félköríves bejárati ajtajának ékkövében a pince építésének évszáma (1801) olvasható. Az építetők monogramjának felét az újonnan készített vakolat sajnos eltakarja. Az újonnan vakolt ház korára ma csupán gazdagon tagolt tetőpárkánya és ablakainak szemöldökpárkánya utal, ezek eredetiek. Pincéjének belsejébe egy kb. 20 m hosszú, kb. 160 cm széles boltozott folyosó vezet. Ebből két terem (egykor vincellér lakások) és egy egykori lépcsőház nyílt, mely a házba vezetett. E hosszú folyosó a magas homlokzatú pincébe torkollik, melynek alapterülete kb. 8x8m.

A pince oldalán félköríves fülke mellett, fából ácsolt kútház alatt quadrköves kutat építettek. Ma is ez látja el a házat vízzel. A kút két oldalán egy-egy mellékágot alakítottak ki, egy kicsit távolabb pedig egy harmadikat készítettek. Ezek kb. 5;11 illetve 30 m hosszúságúak. Mellettük két félköríves záródású fülke és egy kamra látható. Fent két ablak és az említett kút nyílása látható. A pincét feltehetően a Vörös, majd a Széchenyi birtokosok dézsmabegyűjtő helyként használták.

A környék legmonumentálisabb, leglátványosabb pincéje műemléki védelmet érdemelne. A község lakossága az épületet helyi védelemre javasolja.

Kőkereszt a Petőfi utca és a Kossuth utca találkozásánál

A falu legrégebbi kőkeresztjét már a 19. századi térképek is e helyütt ábrázolták. Nem véletlenül, hiszen az 1794-ben állított keresztet ekkor szentelte fel egy ünnepség keretében Bernard ferencesrendi szerzetes. A fehér mészkőből készült keresztben, ugyancsak fehér mészkő korpusz látható. Krisztus keresztre feszített teste alatt egy fehér mészkőből faragott, másodlagosan idehelyezett bánatos madonna szobor áll, felette kőbe vésett „INRI” felirat olvasható. Hegedűtok alakú talpazatán rövid felirat olvasható:

„Élő emlékezet

Ki előttem elmész

Imádkozzál érettem

Mert a test

Földé lesz”

A manapság fakerítéssel és kapuval körülvett keresztet idős úrhidai lakosok állítása szerint egykor azok a fehérváriak emelték, akiknek Úrhidán szőlőik voltak. Valakit közülük agyonverték, és emlékére készítették a keresztet. A kereszt helyi védelemre javasolt.

Szabadsághegyi kőkereszt

Az újonnan Úrhídához csatolt területen, a Szabadsághegyen vaskerítéssel és kapuval körülvett fehér mészkő kereszt áll. A keresztben ezüstre festett öntöttvas korpuszt láthatunk, mely fölé ugyancsak öntöttvas „INRI” felirat olvasható. Talpazatán állításának évszáma mellett, a felújításának dátuma szerepel, ami a Rózsahegyi család, Balogh József, (Kolozsvár) Jánosi István, Kismartoni Lajos, és Majoros Istvánnak köszönhető. A kereszt helyi védelemre javasolt.

„Imádunk Krisztus
és áldunk Téged mert a
Te Szent Kereszted által
Meváltottad a világot.
A Mi Jézus Urunknak
Szeretettel,
állították Úrhida lakói.
1899”

2004

Temetői kőkereszt

Az új úrhidai temetőben a felújított temetőkápolna mellett fehér mészkőből faragott kereszt áll. Mészkőből faragott korpusz felett „INRI” felirat látható, alatta műkőből készített széttárt karú, földgömbön álló, lábával kígyót taposó Mária szobor áll. Talpazatának felirata egyben állításának évszámát is elárulja:

„ Én vagyok

A feltámadás és az élet

Aki énbennem hisz

Ha meghalt is élni fog

Én föltámasztom őt

Az utolsó napon

Szt. János ev.11.15. és 6.70.

Emeltetett az

1922.évben”

A Mária szobor mindenképpen másodlagosan került a helyére. Nem is erre a célra készült: a földgömbön a kísértés kígyójára taposó Mária alak a mennybevétel és az eredeti bűn nélkül való Istenanya győzelmét jelképezi a halál és a bűn fölött. Mint ilyen nem a bánatos Madonna alakját, hanem inkább a Mennybevételt illetve a Szeplőtlen fogantatást szimbolizálja. A kereszt helyi védelemre javasolt.

Önkormányzat felújított és újonnan épített épületei

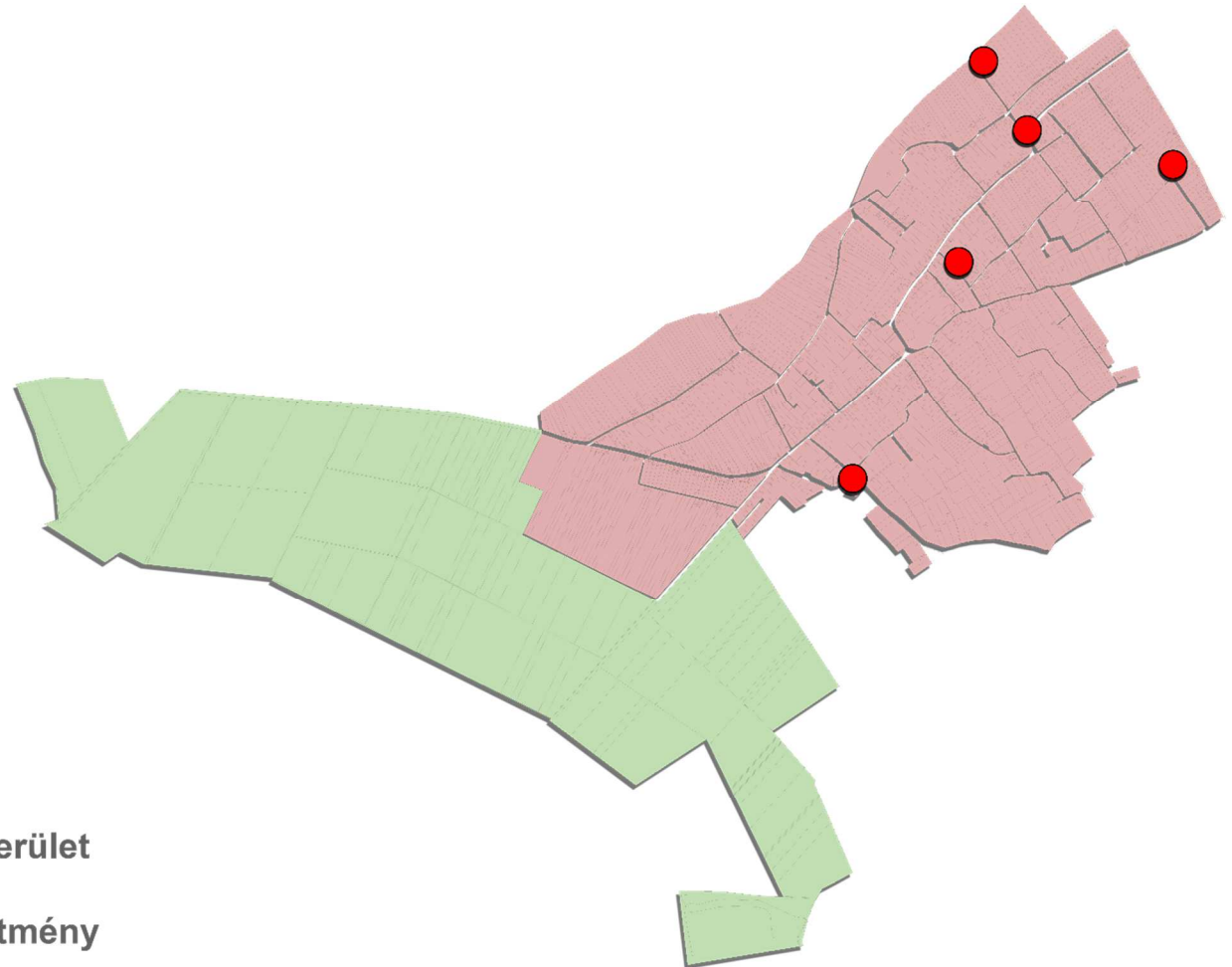

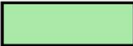

Úrhida Településrészei

4

Úrhida a belterület egészét adó **átalakuló kertvárosias lakóterületre** és a **külterületi** településrészre tagolható. A belterületen a régi falusias beépítés mára teljesen átalakult, néhány helyen lelhető csak fel egy-egy hosszanti elrendezésű parasztház és porta.

A településen helyi védelemben részesülő terület nem került lehatárolásra. Az arculati kézikönyv egyedi épületek és építmények helyi védelem alá helyezésére tesz javaslatot.

- **Külterület**
- **Átalakuló kertvárosias lakóterület**
- **Helyi védelemre javasolt építmény**

Belterület

A belterületen a hagyományon vidéki településrag átalakulóban van. A különböző korok építészeti stílusai váltják fel a hagyományos parasztházakat. Az 1960-as évektől az ún. sátoztetős házak építése volt a jellemző, majd a magasföldszint és emelet beépítésű, nyeregtetős házak épültek.

Napjainkban jellemzően tört alaprajzú, kontyolt nyeregtetős lakóépületek épülnek. Ezek az épületek többnyire földszintesek. Úrhidán is elterjedőben van az ún. mediterrán stílusú lakóházak építése, de ezeket felváltják a mai modern félnyereg tetős épületek.

A falusi életformára jellemző melléképületek az új építésű házaknál nem épülnek, a kiszolgáló funkciók a lakóépületen belül létesülnek. A korábbi építésű házaknál a gazdálkodáshoz kapcsolódó melléképületek funkcióváltása folyamatos

Külterület

Úrhida külterülete a közigazgatási terület kis részét foglalja el. A település teljes területe 724,7 ha, amiből a külterület 328,9 ha területet foglal el. A külterületi településrész a falu dél-nyugati részén található, az észak-keleten elterülő belterület közvetlenül a szomszédos települések igazgatási területével, külterületével határos. Ez több szempontból is kedvezőtlen adottsága a településnek. A külterület beépítetlen, jellemzően szántó művelési ágú.

Építészeti útmutató

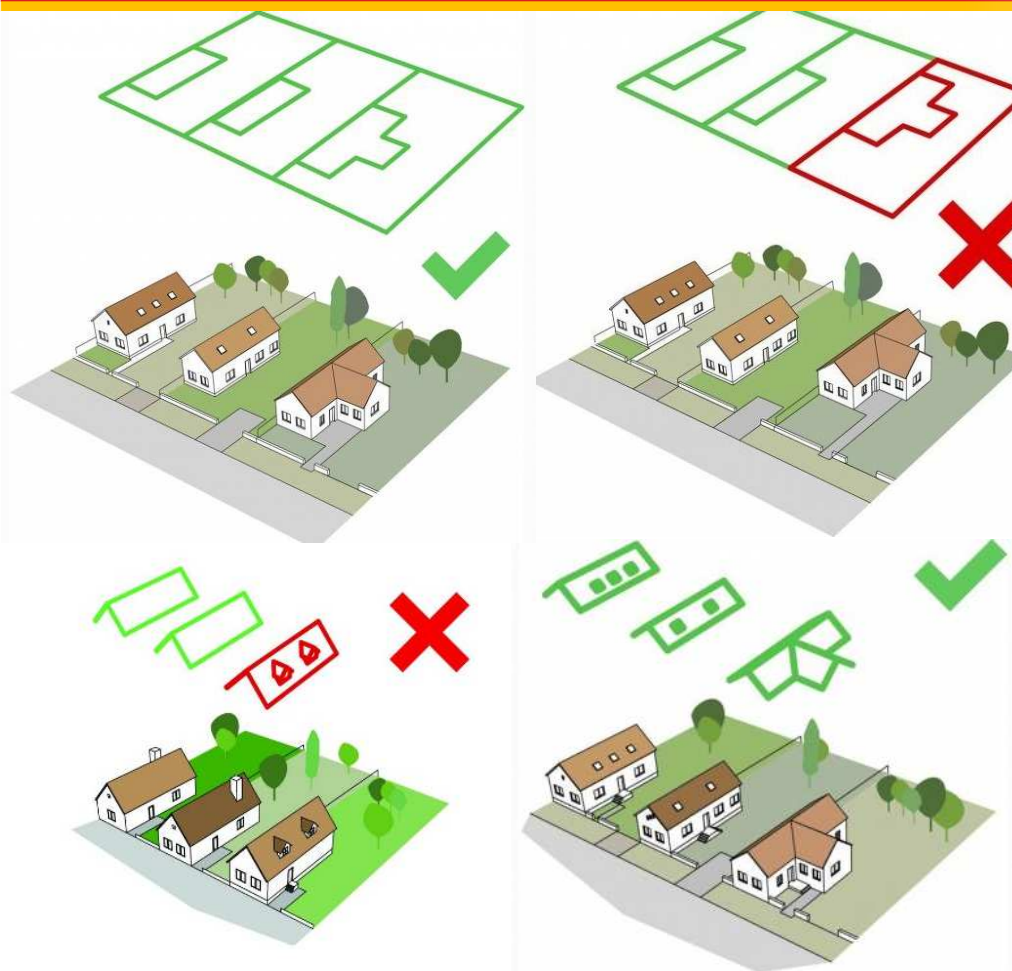
5

Ahhoz, hogy egy olyan ház épüljön, mely a település képéhez illeszkedik, a közösség számára követendő példaként szolgál, ugyanakkor a tulajdonos igényeit kielégíti nem szabályozók és tiltások sora kell, hanem feltétlenül építtetői és építészeti alázat.

Építtető részéről ez azt jelenti, hogy nem akar nagyobb, magasabb, feltűnőbb épületet építeni a környezetében, szomszédságában levő épületeknél. Az építész részéről az alázat azt kell, hogy jelentse, hogy az általa tervezett épület a tervezési programot teljesítse ugyan, de ne a tervező önmegvalósításának tárgya legyen.

Az építészeti útmutatóban szeretnénk segítséget nyújtani építtető és építész számára oly módon, hogy bemutatjuk azokat a jó példákat, kívánatos építészeti követelményeket, melyek segíthetik egy olyan épület létrehozását, mely illeszkedik Úrhidán a folyamatosan átalakuló településképhez.

Az útmutató a belterületre vonatkozóan ismerteti a javaslatokat és kívánatos építészeti kialakításokat.

TELEPÍTÉS

Új épületek telepítése a meglévő épületek homlokvonalának figyelembe vételével történhet. Ez általában előkertes házakat jelent. Az épületeket a telek oldalhatárával párhuzamosan javasolt elhelyezni oldalhatáron álló és szabadonálló beépítési mód esetén is.

Az épületeket az utcafronti telekhatártól 5 méternél nagyobb távolságra főépítész konzultáció alapján akkor lehet elhelyezni, ha a terület domborzati kialakítás vagy a csapadékvíz elvezetése azt indokoltá teszi.

TETŐKIALAKÍTÁS

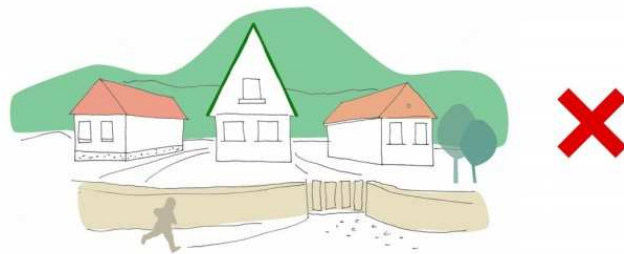
A falusias lakókörnyezetben javasolt magastető lakó- és melléképület építése.

Az épületek tervezése során illeszkedni kell a meglévő beépítéshez a tömegformálás, a tető hajlásszög, a tetőforma és a párkánymagasság tekintetében. Ettől eltérni főépítész konzultációt követően lehetséges.

MAGASSÁG

A kialakuló üres telkeken, vagy az elbontásra kerülő épületek helyett épülő új épületek tömegformálása és magassági kialakítása igazodjon a környező épületekhez.

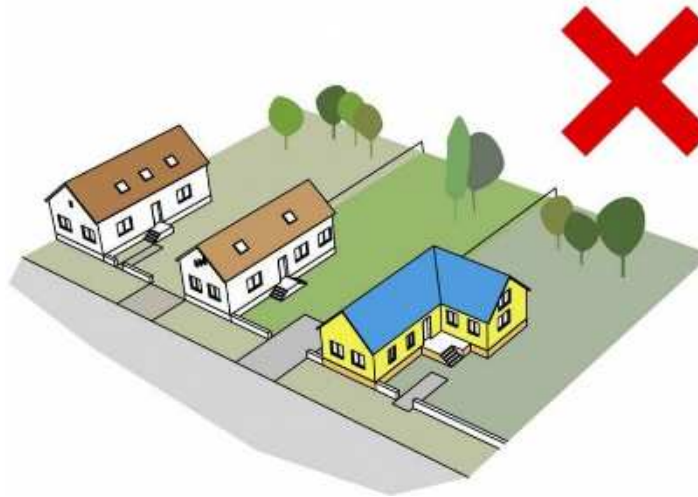

TETŐHAJLÁSSZÖG

A tető hajlásszögének tervezésekor szintén a környező épületeket kell figyelembe venni. Ez az esetek nagy részében 30-45 fokos hajlásszöget jelent.

SZÍNEK

Az épületek színezésénél törekedni kell az egységességre. Használható élénkebb szín, azonban csak akkor, ha az a környező épületek színezésétől nem üt el, azzal harmonizál. Rikító színek nem használhatóak üzleti célból sem.

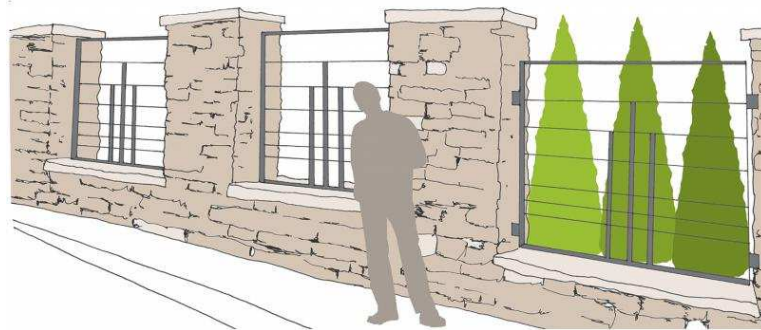

Kerítések

A kerítések kialakításánál törekedni kell az egyszerű formákra.

Javasolt az áttört kerítés létesítése, de természetes anyagból készült tömör kerítés is építhető.

Az áttört kerítés belső oldalán évelők ültetése megengedett.

Kertek

Úrhidán jellemző a háztáji gazdálkodás, ezért a családi házas lakóterület kertjei többnyire hasznónövényekkel beültetettek, gondozottak.

Az előkertek, oldalkertek és az ingatlanok előtti közterület gondozott, élő növényekkel, virágokkal gazdagon beültetett.

Erkélyek, Tornácok, Teraszok

A településen hagyományos falusi tornác kevés van, jellemzően fedett teraszok, tetőtérbeépítés esetén erkélyek létesültek.

Jellemző, hogy a teraszok, erkélyek szépen gondozottak, egyházi növényekkel díszítettek.

Ajtók, Ablakok

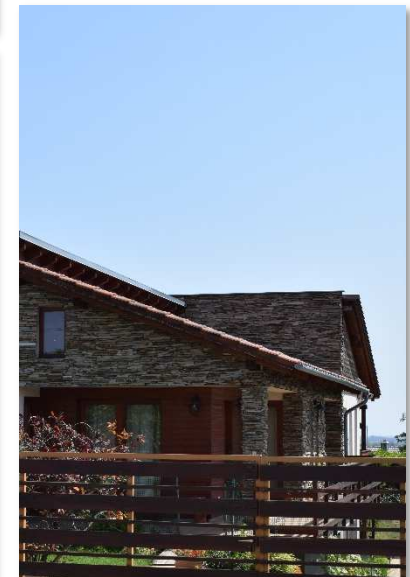
Úrhidán a hagyományos fa nyílászáró eredeti állapotában jellemzően a hagyományos falusi házakon, régi épületeken található. Elterjedt a fehér műanyag nyílászáró, de egy-egy mai épületen újra megjelentek a településképi szempontból is javasolt fa nyílászárók.

Homlokzatképzés

A településen a hagyományosan vakolt, egyszerű tagozattal díszített homlokatkialakítás a jellemző. A település területén több épületen fellelhető a vakolatarchitektúra, illetve a több szín felhasználása a homlokzatképzésnél.

Az új épületek homlokzati kialakításánál több helyen megtalálható a téglaburkolat.

Részletek

Az építészetben is, mint a művészeti ágak mindegyikében a részletek alapvetően meghatározzák, hatással vannak az egész kép, látvány kialakítására. Egyre több igényesen kialakított épület- és kerítésrészlet, erkélykialakítás lelhető fel a településen, ezekre a jövőben is érdemes hangsúlyt fektetni.

Mai Példák

7

Úrhidán az új épületek tömegformálása és tetőkialakítása részben igazodik a településen jellemző földszintes, sátor- illetve nyeregtetős kialakításhoz, részben attól eltérő modern építészeti stílusban épült. A sátoztetők jellemzően összetett tetők, fióktetővel tagoltak, de megjelentek a félnyereg tetős lakóépületek is.

Utcák, Terek

8

Úrhidán a közterületek tervszerű kialakítása folyamatos. A növényzet és az utcabútorok harmonikusan illeszkednek egymáshoz.

A családi házas területeken a széles utcák köztetületeit a lakók gondozzák.

Hirdetések, Reklámtáblák, Cégérek

8

Úrhidán a reklámtáblák, hirdetések és cégérek változatos képet mutatnak.
Törekedni kell az egységes kialakításra.

Képjegyzék

9

A kézikönyvben található képeket Bodó Beáta készítette. Ettől eltérő forrású fotók eredete alább látható.

1. oldal	www.urhida.hu
4. oldal	www.mapire.eu
4. oldal	www.wikipedia.hu
8. oldal	www.urhida.hu
14-16. oldal	http://tak.lechnerkozpont.hu/

Impresszum

10

ÚRHIDA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Úrhida honlapcíme: www.urhida.hu

Úrhida postai címe: Úrhida, Kossuth utca 66., 8142

Telefon: 22/364 514

Polgármester: Bognár József

Polgármester email címe: polgarmester@urhida.hu

Főépítész: Ertl Antal

Főépítész email címe: ertlantal@t-online.hu

SZERKESZTETTE: Bodó Beáta, Burián Péter

SZÖVEG, FOTÓ GRAFIKA: Bodó Beáta

Úrhida, 2017.

2017. augusztus